

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
професор з науково-методичної роботи
Л. Жильцов
20/р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Жінка в історії світової культури

Для всіх напрямів підготовки

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-
методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«_____» _____ 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Жінка в історії світової культури

Для всіх напрямів підготовки

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Жінка в історії світової культури»

Розробники: доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Драч Оксана Олександрівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол від 13 січня 2017 року № _8_

Завідувач кафедри всесвітньої історії _____ І.В.Срібняк
(підпис)

© _____, 2016 р.

© _____, 2017 р.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Всі галузі знань	За вибором	
	Всі спеціальності		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Загальна кількість годин – 72		Семестр	
	6-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		40 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Жінка у історії світової культури» є складовою частиною дисциплін циклу всесвітньої історії варіативного блоку навчальної програми.

Мета дисципліни – ознайомити студентів з гендерними аспектами функціонування світової цивілізації, вивчити загальні закономірності культурно-історичного процесу крізь призму зміни суспільного статусу жінки, її місця і призначення, еволюції сімейно-шлюбних норм та сексуальної моралі, виявити архетипи жіночих образів у світовій культурі та їхню трансформацію.

Завдання вивчення дисципліни

Курс «Жінка у історії світової культури» має наступні пізнавальні, дидактичні та виховні завдання:

- на основі широкого залучення джерел та наукової літератури закріпити та поглибити у студентів здобуті ними протягом трьох років навчання у ВНЗ знання і розуміння закономірностей становлення і розвитку всесвітнього культурно-історичного процесу і з'ясування його «жіночого» компоненту;
- сприяти виробленню наукового бачення гендерних аспектів суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного, вмінню трактувати їх з позицій наукових принципів історизму, об'єктивності, всебічності, логічності та робити компаративний аналіз подібних процесів у різних країнах, визначаючи загальне та відмінне;
- розвивати вміння критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, дотримуючись вищезазначених наукових принципів;
- визначити основні теоретичні поняття та терміни з курсу й вимагати від студентів їх чіткого розуміння та вміння оперувати ними при відповідях на семінарських заняттях, під час написання рефератів;
- у лекційному курсі та на семінарських заняттях постійно використовувати виховні моменти, прищеплюючи студентам повагу до історичного минулого людства, зокрема його жіночої складової.

Навчальні результати / вміння

Вивчивши курс «Жінка у історії світової культури», студенти повинні

знати:

- і вільно володіти понятійним та термінологічним апаратом, притаманним даній навчальній дисципліні;
- основні джерела вивчення гендерного компоненту історії і світової культури;
- розуміти причинно-наслідкові зв'язки та логіку розвитку культурного поступу людства від давнини до сьогодення у контексті проблемного поля жіночої історії;
- провідні концепції і підходи до інтерпретацій «жінки» і «жіночої сутності» в різні історичні епохи та чинники, що їх обумовлюють;
- плеяду виданих жінок всесвітньої історії, їхній внесок і роль у розвитку світової культури;
- всесвітньо відомі досягнення людства в галузі освіти, науки, культури, державно-політичної діяльності і соціальної справедливості у фокусі гендерного підходу.

Вивчивши курс «Жінка у історії світової культури», студенти повинні

вміти:

- орієнтуватися в основних проблемах гендерної складової історії світової культури та новітніх методологічних і напрямках сучасного історіописання;
- класифікувати та оперувати джерелами з жіночої історії;

- давати оцінку явищам і подіям у сфері світової культури з позицій гендерної методології;
- застосовувати знання, отримані при вивченні дисципліни, для написання соціокультурних та гендерних оглядів у дослідницьких роботах;
- використовувати методологічний інструментарій гендерних досліджень для проведення самостійної науково-пошукової роботи;
- застосовувати сучасну методологію гендерної експертизи до вивчення культурно-історичних текстів, створених жінками і чоловіками різних епох;
- формувати і відстоювати власну наукову позицію щодо концептуального бачення жіночої парадигми історії культури людства.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них:

- лекції — 16 год.;
- семінарські заняття — 12 год.;
- практичні заняття — відсутні год.;
- самостійна робота – 40 год.;
- модульний контроль 4 год.
- підсумковий контроль (залік) – 2 год.

4. Структура навчальної дисципліни

бакалаврат, III рік, VI семестр

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	ПК
Змістовий модуль I.									
Жінка в культурі традиційного суспільстві									
1.	Вступ. Методологія жіночих студій. Жінка в культурі Давнього Сходу і Ветхому Завіті.	8	4	2	2		-	4	
2.	Жіночі моделі античного світу.	8	4	2	2			4	
3.	Жінка в культурі європейського Середньовіччя.	7	3	2	1			4	
4.	Жінка в культурі епохи Відродження і Просвітництва.	7	3	2	1			4	
	Разом	32	14	8	6			16	2
Змістовий модуль II.									
Жінка в умовах модерних трансформацій і викликів постмодернізму									
5.	Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя	10	4	2	2			6	
6.	Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті	12	6	4	2			6	
7.	Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну і постмодерну	10	4	2	2			6	
8.	Жінка і політика: можливості, досягнення і втрати	8	2	-	-			6	2
	Разом	40	16	8	6			24	2
	Разом за навчальним планом	72	28	16	12			40	4

III. ПРОГРАМА (II семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I Жінка в культурі традиційного суспільстві Теми лекцій

Лекція 1

Тема 1: Вступ до курсу «Жінка в історії світової культури».
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Гендерні студії та історія жінок як напрям сучасної науки.
2. Предмет і завдання «жіночої історії».
3. Історіографія і джерельна база «жіночої історії».

Основні поняття теми: гендерна історія, жіноча історія, історична фемінологія, історія жінок, Національна асоціація жіночих досліджень у США, Українська асоціація дослідників жіночої історії.

Лекція 2

Тема 2: Жіночі моделі античного світу.
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Філософія статі Платона й Аристотеля.
2. Жінка в традиційних ритуалах Давньої Греції і Риму: шлюбні стратегії, тілесні практики, релігійні ролі.
3. Образи і соціальне становище жінки в античності.
4. Жінки в ранньому християнстві.

Основні поняття теми: блудниці; весталки; гетери; Доньки Пандори; енгія; епінетрон; Канефори, когнати, ангати, Кора; лебес гамікос; мати фамілії; матріархат; матрона, матрона; менади; образ богині; патріархат; піксида.

Лекція 3

Тема 3: Жінка в культурі європейського Середньовіччя.
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Жінки-аристократки, городянки, черниці, селянки: майновий стан і юридичний статус в канонічному і світському праві.
2. Майнові права вдів. Сфери жіночої праці в місті і селі.
3. Юридична відповідальність жінок.
4. Жіноча злочинність.

Основні поняття теми: агіографія, відьма; дама серця; Диво; Діва Марія; куртуазне кохання; мадонна; одкровення; трубадури; фаворитка,

Лекція 4

Тема 4: Жінка в культурі епохи Відродження і Просвітництва.
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Горизонти жіночого повсякдення: родина, праця, дозвілля
2. Дискусії щодо якості і напрямів жіночої освіти.
3. Образи жінки в мистецтві і літературі доби Відродження.
4. Види жіночого інакодумства.

Основні поняття теми: дортуар; рух преціозниць; жінки-журналістки; жінки-проповідниці; служниця; «синя панчоха».

С е м і н а р 1

Тема 1. **Вступ.** Жінка в культурі Стародавнього Сходу і Старому Заповіті.
(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Становище і виховання жінки в традиційному Китаї.
2. Жінки в культурі стародавнього Єгипту. Жінки на троні фараонів: персоналії й історико-антропологічний вимір (Теті-шері, Яхмос-Нефертарі, Хотшепсут, Тії, Нефертіті, Анхесенпаатон, Нефертарі).
3. Жінка в індуїзмі: становище в суспільстві, основні соціальні практики. Церемонія одруження. Ритуал саті. Жінки і Веди. Жінка і закони Ману.
4. Жінка в культурі Стародавньої Месопотамії. Вавилонські жінки: правий статус за законами Хамурапі. Ассирійські жінки.
4. Жінка у Старому Заповіті. (Єва, Юдиф, Руфь, Сара, Агарь, Ревекка,). Дівчина і шлюб. Дружина. Мати. Вдова. Закони Мойсея щодо жінки.

Джерела:

1. Святе Письмо: Старий Заповіт / пер. митрополита Іларіона (Огієнка). – Режим доступу: http://ae-lib.org.ua/texts-c/_vetus_testamentum__ohienko__ua.htm#2-03
2. История Древнего Востока: Тексты и документы. М., 2002.
3. Махабхарата // Голоси стародавньої Індії. — К., 1982.
4. Поэзия и проза Древнего Востока / Общ. ред. и вступ. ст. И. Брагинского. М., 1973. (Библиотека всемирной литературы. Сер. I. Т. 1.)
5. Сыма Цянь. Исторические записки. М.: Профиль. 1996. - Т. 6. - 276 с.
У Хань. Жизнеописание Чжу Юаньчжана. М., 1980. - 213 с.
Юань Кэ. Мифы Древнего Китая. М.: Траст., 1987. - 275 с.
Конфуций. Ли цзи (Трактат «Книга обрядов»). - Пекин, 1989. - 98 с.
6. Хрестоматия по истории Древнего Востока: В 2 т. / Под ред. М.А. Коростовцева, И.С. Кацнельсона, В.И. Кузищина. М., 1980.
7. Цао Сюэцинь. Хун лоу мэн. (Сон в красном тереме). – Пекин, 1998. – 352 с.
8. Шицзин: Книга песен и гимнов / Пер. с кит. А.Штукина; Подгот. текста и вступ. ст. Н.Федоренко; Коммент. А.Штукина. М.: Худож. лит., 1987. 351 с.
9. Законы Моисея о женщинах. – Режим доступу: http://www.biblecourses.com/Russian/ru_lessons/RU_199909_15.pdf

Рекомендована література:

1. Агарь // Христианство: Энциклопедический словарь: В 3 т. / Ред. кол.: С.С.Аверинцев (гл. ред.) и др. М., 1993. Т. 1: А - К. - С. 33.
2. Анна // Христианство... Т. 1. С. 85.
3. Бебель А. Женщина в прошлом // Бебель А. Женщина и социализм / Пер. с нем. В.А.Поссе. М., 1905. С. 27-133.
4. Библейская энциклопедия. — М.: ТЕРРА, 1990. — 904 с.

5. Большаков В.А. [Дочь царя Нефрура: к интерпретации статуса и роли царевны](#) // Вестник древней истории - 2012 . № 4 (283) С. 94–122. – Режим доступа: <http://istorja.ru/articles.html/egypt/nefrura/>
6. Большаков В.А. Древнеегипетские царицы и их религиозно-политическая роль // Вестник истории. – 2005. – № 9. – С. 143-150.
7. Большаков В.А. Политическая и культово-церемониальная роль египетских цариц эпохи Нового царства (XVI–XI вв. до н.э.): Автореф. дисс... канд. ист. наук. М., 2006. – 20 с.
8. Большаков В.А. Хатшепсут. Женщина-фараон. – М., 2001.
9. Большаков В.А. Царица Египта Хатшепсут // Вопросы истории. – 2000. – № 4-5. – С. 142-148. <http://Annales.info/egiptet/small/hatshepsut.htm>
10. Большаков В.А. Царица Тии из самой блестящей эпохи древнеегипетской истории // Вопросы истории. – 2003. – № 1. – С. 148-154.
11. Вардиман Е. Женщина в древнем мире / Пер. с нем. – М.: Наука, 1990. – 335 с.
12. Вейнберг И.П. Человек в культуре древнего Ближнего Востока. – М., 1986. – 200 с.
13. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – Т. 1: Классическая древность (до IV в.). Раздел II. Гл. 5: Евреи и финикийцы. С. 220-261.
14. Вигасин А.А. Женщина в древней Индии (вместо послесловия) // Вардиман Е. Женщина в древнем мире. – М., 1990.
15. Головина В.А. «Жена царева великая Нефертари Меритенмут» // Женщина в античном мире: Сб. статей. – М.: Наука, 1995. – С. 8-43.
16. Дин Э. Знаменитые женщины Библии / Пер. с англ. А.И.Блейз. – М.: КРОН-ПРЕСС, 1995. – 336 с.
17. Ева // Энциклопедический словарь: В 3 т. / Ред. кол.: С.С.Аверинцев (гл. ред.) и др. М., 1993. Т. 1: А - К. - С. 511.
18. Жак К. Нефертити и Эхнатон. Солнечная чета. М., 1999.
19. Косидовский З. Библейские сказания; Сказания евангелистов / Пер. с пол. М.: Политиздат, 1991. 479 с., ил.
20. Котрелл Л. Во времена фараонов / Пер. с англ. М.: Наука, 1982. 380 с., ил.
21. Крюков М.В. Система родства китайцев. (Эволюция и закономерности). М., 1973.
22. Матье М.Э. Во времена Нефертити. М., 1965.
23. Мертц Б. Красная земля, черная земля. Древний Египет: легенды и факты / Пер. с англ. М., 2001.
24. Монтэ П. Египет Рамсесов. М., 1989.
25. Протоиерей К. Л. Кустодиев. Опыт истории библейской женщины. Ч. 1, 2. История ветхозаветной женщины. СПб., 1870. – Режим доступа: <http://www.pravmir.ru/zhenshhina-v-vethom-zavete/>
26. Рубинштейн Р.И. Судьба Нефертити // Рубинштейн Р.И. Загадки пирамид. М.: Советский художник, 1966. – С. 47-65.
27. Руфь // Христианство... М., 1995. Т. 2: Л - С. 671 с. С. 496.
28. Рюриков Ю.Б. Детство человеческой любви // Философия любви / Под общ. ред. Д.П.Горского; Сост. А.А.Ивин. М.: Политиздат, 1990. Ч. 1. С. 11-35.
29. Сарра // Христианство... Т. 2. С. 513.
30. Томашевич О.В. Женщины на египетском престоле // Жак К. Египет великих фараонов. М., 1992. С. 311-331.
31. Горчинов Е.А. Даосское учение о «женственном» // Народы Азии и Африки. 1982. № 6.
32. Федоренко Н. Древнейший памятник поэтической культуры Китая // Шицзин: Книга песен и гимнов... С. 3-22.
33. Фрэнгер Дж. Дж. Фольклор в Ветхом завете / Пер. с англ. Д.Вольпина; Предисл. и коммент. проф. С.А.Токарева. 2-е изд., испр. М.: Политиздат, 1990. 542 с., ил. (Библиотека атеистической литературы).
34. Якобсон В.А. Месопотамия в XVI–XI вв. до н.э. // История древнего мира... Кн. 1. Лекция 9. С. 198-211.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінар 2

Тема 2. *Жіночі моделі античного світу.*

(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Шлюб і сім'я в античному світі. Шлюб і його види. Шлюбні стратегії і шлюбна мораль. Шлюб і сім'я в Римі у візії римської антикварно-граматичної історіографії. Шлюбно-сімейні стратегії в Афінах, Спарті та ідеальній державі Платона. Розлучення: історія, причини, наслідки. Особисті взаємини в сім'ї: чоловік-дружина, дочка / син-батько / мати, «нуклеарне» і «розширене» сімейство. Майнові відносини подружжя. Придане. Що є римська familia? Родичі, свояки, підвладні і залежні особи в структурі familia. Жінка і чоловік в спадкових стратегіях. Сім'я як цінність і сім'я як обов'язок.

2. Жінка в чоловічому світі: її соціальні ролі у відображенні римської антикварно-граматичної історіографії. Жінка та чоловік: шкала цінностей, поведінкові практики і стереотипи їх сприйняття. Публічне і приватне, жіноче і чоловіче: паралельні або прямі, які перетинаються. Жіноча емансипація та її сприйняття.

4. Жінки в традиційних ритуалах. Шлюбні ритуали у Стародавній Греції. Доньки Пандори, або Ритуали у грецьких містах. Обряд одруження в Римі. Політики тілесності в Стародавньому Римі. Релігійні ролі римських жінок. Весталки.

Повсякденне життя римської жінки.

5. Любов і порок в системі античних цінностей. Любов у шлюбі і поза ним. Педофілія в грецькому і римському світі. Шлюб і перелюб. Інцест. Статеві злочини, їх наслідки та оцінка в античній традиції. Проституція в Греції і Римі.

6. Жінки в ранньому християнстві. Марія Магдалина. Св. Катерина. Два жіночих образи-антипода християнської культури (Діва Марія і Єва).

Джерела:

1. Аристофан. Женщины в Народном собрании // Аристофан. Комедии / Комм. В.Н.Ярхо. М., 1983. Т. 1-2.
2. Аристофан. Женщины на празднике Фесмофорий // Аристофан. Комедии / комм. В.Н.Ярхо. М., 1983. Т. 1-2.
3. Аристофан. Лисистрата // Аристофан. Комедии / Комм. В.Н.Ярхо. М., 1983. Т. 1-2.
4. Демосфен. Против Нееры // Демосфен. Речи. М., 1994. Т. II. № 113.
5. Ксенофонт. Домострой // Ксенофонт. Воспоминания о Сократе / Пер., ст. и коммент. С.И.Соболевского; Ст. о С.И.Соболевском К.П.Полонской. М.: Наука, 1993. С. 197-262. (Памятники философской мысли).
6. Плутарх. Перикл / Пер. С.Соболевского // Плутарх. Избранные жизнеописания: В 2 т. Пер. с древнегреч. / Сост., вступ. ст., примеч. М.Томашевской. М.: Правда, 1986. Т. I. С. 283-321.
7. Гендерные представления римлян в отражении римской антикварной традиции : хрестоматия / сост. А. А. Павлова. — Сыктывкар: Изд-во СГУ им. Питирима Сорокина, 2015. — 224 с.

Рекомендована література:

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. I : От древних богинь до христианских святых / под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро ; под ред. П. Шмитт Пантель ; пер. с англ. ; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб. : Алетейя, 2005. — 600 с.
2. Андреев Ю.В. «Минойский матриархат»: Социальные роли мужчины и женщины в общественной жизни минойского Крита // Вестник древней истории. 1992. № 2. С. 3–14.
3. Андреев Ю.В. Спартанская гинекократия // Женщина в античном мире: сб. статей. М., 1995. С. 44–62.
4. Античная литература: Учебник для высшей школы / А.Ф.Лосев, Г.А.Сонкина, А.А.Тахо-Годи и др.; Под ред. А.А.Тахо-Годи. 5-е изд., дораб. М.: ЧеРо, 1997. 543 с., ил.

5. Арский Ф. Перикл. М., 1971.
6. Бебель А. Женщина в прошлом // Бебель А. Женщина и социализм / Пер. с нем. В.А.Поссе. М., 1905. С. 27-133.
7. Беликов А.П. «Amor Graecorum» в Риме: проблемы и дискуссии // Адам и Ева. Альманах гендерной истории. М., 2007. Вып. 14. С. 170–177.
8. Беликов А.П. Марк Антоний и Клеопатра: горячая любовь или холодный расчет? // Исседон: Альманах по древней истории и культуре. Екатеринбург, 2003. Т. II. С. 143–154.
9. Бикеева Н.Ю. Рабыни в римском обществе (II в. до н.э.–II в. н.э.) // Адам и Ева. Альманах гендерной истории. М., 2001. Вып. 1. С. 91–100.
10. Блох И. История проституции. СПб., 1913. Т. 1.
11. Божерянов И.Н. Женщина в Древней Греции. СПб., 1908.
12. Боннар А. Греческая цивилизация. М.: Искусство, 1992. Т. 1: От Илиады до Парфенона / Пер. с франц. О.В.Волкова; Предисл. проф. В.И.Авдиева. 269 с., ил.; Т. 2: От Антигоны до Сократа / Пер. с франц. О.В.Волкова; Предисл. Ф.А.Петровского. 334 с., ил.; Т. 3: От Еврипида до Александрии / Пер. с франц. Е.Н.Елеонской; Предисл. Л.З.Поляковой. 398 с., ил. (1-е изд. - М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1958-1962).
13. Брюле П. Повседневная жизнь древнегреческих женщин в классическую эпоху. М., 2005.
14. Брюле П. Повседневная жизнь древнегреческих женщин в классическую эпоху / Пер. с фр. Т.А. Левиной. М.: Мол. гвардия, 239 с.
15. Бузескул В.П. Женский вопрос в Древней Греции [1904] // Бузескул В.П. Исторические этюды. СПб., 1910.
16. Бузескул В.П. Женский вопрос в Древней Греции. Харьков, 1905.
17. Вардиман Е. Женщина в древнем мире. М.: Наука, 1990.
18. Варнеке Б.В. Женский вопрос на афинской сцене. Казань, 1905.
19. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима / Пер. с польск. В.К.Ронина. М.: Высш. шк., 1988. 496 с., ил.
20. Гиро П. Частная жизнь греков. Пг., 1915.
21. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков. Репринтное издание / Пер. с фр. СПб., 1993.
22. Глускина Л.М. Расцвет афинской рабовладельческой демократии // История древнего мира / Под ред. И.М.Дьяконова, В.Д.Нероновой, И.С.Свенцицкой. 3-е изд., испр. и доп. М.: Наука, 1989. Кн. 2.
23. Гуссе Г. Знаменитые куртизанки древних веков: Азпασία, Клеопатра и Феодора. СПб., 1901.
24. Деревицкий А.Н. Женщина в изображении греческого сатирика VII в. до Р.Х. // Сборник статей по классической филологии. СПб., 1901. С. 34-37.
25. Дюпуи Е. Проституция в древности и половые болезни. СПб., 1901.
26. Европе и некоторых странах Азии до начала нового времени / Отв. ред. Ю.Л.Бессмертный. М.: РГГУ, 2000 С. 149-191.
27. Женщина в античном мире: Сб. статей. М.: Наука, 1995.
28. Женщины // Словарь античности / Пер. с нем. М., 1989. С. 204-205 (то же - 1992).
29. Закон и обычай гостеприимства в античном мире: Доклады конференции. М.: ИВИ РАН, 1999. 194 с.
30. Иловайский Д.И. Афинское устройство // Иловайский Д.И. Древняя история. Средние века. Новая история. М.: Современник, 1997. С. 59-60.
31. Иловайский Д.И. Изобразительное искусство. Домашний быт // Иловайский Д.И. Древняя история. Средние века. Новая история. М.: Современник, 1997. С. 84-87.
32. История женщин на Западе: В 5 т. Т. I: От древних богинь до христианских святых / Под общ. ред. Ж.Дюби и М.Перро; под ред. П.Шмитт Пантель; пер. с англ.; науч. ред. Перевода Н.Л.Пушкарева. СПб.: Алетей, 2005. 600 с.: ил. (Гендерные исследования).
33. Кравчук А. Перикл и Аспасия. М., 1991.
34. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима / Пер. с польск. М.: Высш. школа, 1990. 351 с.
35. Нерсесянц В.С. Сократ. М., 1977. С. 98-104.
36. Пельман Р. История античного коммунизма и социализма. СПб., 1910. С. 299.
37. Радциг С.И. История древнегреческой литературы: Учебник. 5-е изд. М.: Высш. школа, 1982. 487 с. (1-е изд. - М., 1940)

38. Свенцицкая И.С. Греческая женщина античной эпохи: путь к независимости // Человек в кругу семьи: Очерки по истории частной жизни в Европе до начала нового времени / Под ред. Ю.Л.Бессмертного. М.: РГГУ, 1996. С. 74-102.
39. Свенцицкая И.С. Эллины античного мира в кругу друзей // Человек в мире чувств: Очерки по истории частной жизни в
40. Словарь античности / пер. с нем. — М.: Прогресс, 1989. — Режим доступа: <http://ancientrome.ru/dictio/article>
41. Соболевский С.И. Три «женские» комедии Аристофана // Соболевский С.И. Аристофан и его время. М., 1957. С. 261-277.
42. Фролов Э.Д. Факел Прометей: Очерки античной общественной мысли. 2-е изд., испр. и доп. Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1991. Гл. 9: Теория, мечта и здравый смысл. С. 374-396.
43. Чанышев А.Н. Любовь в античной Греции // Философия любви / Под общ. ред. Д.П.Горского; Сост. А.А.Ивин. М.: Политиздат, 1990. Ч. 1. С. 36-67.
44. Шашков С.С. Сочинения. СПб., 1898. Ч. 1: Исторические судьбы женщины, детоубийство и проституция.
45. Ярхо В.Н. Аристофан. М., 1954.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

С е м і н а р 3

Тема 3. **Жінка в культурі європейського Середньовіччя.**

(1 год.)

Питання до обговорення:

1. Ідеал жінки у Середньовіччя. (Патріархальна концепція. Християнська концепція. Особливості ставлення до жінки в католицькій і православній традиціях. Куртуазна концепція. Бюргерська концепція. Еволюція ідеалу жінки. Культ Прекрасної Дами в лицарській культурі).
2. Жінка і релігія. Жіночі монастирі. Рух бегинок. Участь у ересях (катари, вальденси). Відьма. Історія ведовських процесів в середні віки. Жінки-святі. Жінки-містики. Хільдегарда Бінгенська. Бригіта Шведська. Катерина Сієнська. Маргарита Кемпе. Єфросинія Полоцька.
3. Жінка в сім'ї: дружина і мати. Структура відносин в сім'ї. Жінка-управителька дому. Функції жінки в домашній економіці. Проблема ставлення до дитинства в Середньовіччі. Участь матері у вихованні дітей. Годувальниця і няня. Специфіка материнського і батьківського ставлення до дітей.
4. Жінка й освіта. Домашня освіта в сім'ї. Міські та монастирські школи для дівчаток. Освічені жінки: вчені, письменниці, юристи, лікарі. Дуода. Гросвіта. Хільдегарда Бінгенська — містик, драматург і композитор. Елоїза. Поезія Марії Французької і Маргарити Порете. Медичний трактат Тротули. Єфросинія Полоцька. Марія Чернігівська.
5. Культура жіночого повсякдення у Середньовіччя. Будинок і його облаштування. Зовнішність. Одяг. Прикраси. Дозвілля і свята. Еволюція ідеалу жіночої краси в культурі Середньовіччя.

Джерела:

1. Аверинцев С. Поезія Хільдегарди Бингенської (1098—1179). Стихи: «Гимн о святом Духе», «Гимн святой деве Марии», «Секвенция о святом Руперте», «Секвенция об одиннадцати тысячах

- дев», «Секвенция о святом Максими́не», «Песнопение хора девственниц» // Памятники средневековой латинской литературы X — XII веков. М., 1972
2. ЖЕНЩИНЫ И СЕМЕЙНЫЙ УКЛАД СРЕДНЕВЕКОВОГО ГОРОДА ПО КНИГЕ ДЭВИДА НИКОЛАСА «ДОМАШНЯЯ ЖИЗНЬ СРЕДНЕВЕКОВОГО ГОРОДА: ЖЕНЩИНЫ, ДЕТИ И СЕМЬЯ В ГЕНТЕ XIV В.» // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 295-310.
  3. ЖЕНЩИНА-ВРАЧЕВАТЕЛЬНИЦА // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 311-314.
  4. ИЗ «КНИГИ О ГРАДЕ ЖЕНСКОМ» КРИСТИНЫ ПИЗАНСКОЙ // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 326-330.
  5. ИЗ ПЕСЕН ПОЭТОВ БУРГУНДСКОГО ДВОРА// Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 331-332.
  6. ПЯТНАДЦАТЬ РАДОСТЕЙ БРАКА (Анонимный трактат начала XV в.) // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 333-335.
  7. СТРИЖЕНЬ ЛУГ (Фаблио XIII в.) // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 336-338.
  8. КНИГА РЫЦАРЯ ДЕЛАТУР ЛАНДРИ, НАПИСАННАЯ В НАЗИДАНИЕ ДОЧЕРЯМ (70-е годы XIV в.) // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 339-342.
  9. БЕНО КОТРУЛЕВИЧ. О ЖЕНЕ ТОРГОВЦА И ЕГО ДЕТЯХ// Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 365-370.

Рекомендована література

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. II : Молчание Средних веков / под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро ; под ред. К. Клапиш-Зубер; пер. с фр. под ред. Р. Л. Гимадеева ; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб. : Алетея, 2009. — 512 с.
2. Брак, семья и любовь // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 315-325.
3. Бессмертный Ю. Л. Мир глазами знатной женщины IX века: к изучению мировосприятия каролингской знати // Художественный язык средневековья. М., 1982.
4. Бретон Ги. Женщины и короли: В 5 т. М., 1992 - 1995.
5. Буслаев Ф. И. Идеальные женские характеры Древней Руси // Буслаев Ф. И. О литературе: Исследования; Статьи / Сост., вступ. статья, примеч. Э. Афанасьева. — М.: Худож. лит., 1990 — С. 262-294.
6. Ведьма // Словарь средневековой культуры / под. ред. А. Гуревича. — М.: РОССПЕН, 2007. — С.62-66.
7. Веселовский А. Н. Женщины и старинные теории любви. М., 1990.
8. Воронцова А. Ю. Английская семья XIV-XV вв. по частнопрововым, эпистолярным и литературным источникам: автореф. дисс. кан. истор. наук. — М., 2005. — 19 с.
9. Герштейн А. Б. Правитель как «скорбящий отец»: символика плача Фридриха II // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.161-183.
10. Гуревич А. Я. Культура и общество средневековой Европы глазами современников. М., 1988.

11. Драч О. О. Жіноча освіченість і виховання середньовічної Європи: міркування сучасників / О.О. Драч // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Черкаси, 2016. – Вип. № 3-4. – С. 46-52. – Режим доступу: web-сайт: <http://history-ejournal.cdu.edu.ua>.
12. Дюби Ж. Структура семьи в средневековой Западной Европе. М., 1970.
13. Дюби Ж. Куртуазная любовь и перемены в положении женщины во Франции XII в. // Одиссей. Человек в истории. М., 1990. – С. 90-96. – Режим доступу: <http://ec-dejavu.ru/c/Courtois.html>
14. Ешевский С. В. Женщина в средние века в Западной Европе // Ешевский С. В. Сочинения. М., 1870. Т.3.
15. Женщина // Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 263-370.
16. Женщина, брак, семья до начала Нового времени: демографические и социокультурные аспекты. М., 1993.
17. Забелин И. . Домашний быт русских цариц в XVI и XVII веках. Новосибирск, 1992.
18. Забелин И. Е. Домашний быт русских цариц в XVI и XVII веках. Новосибирск, 1992.
19. Кайдаш С. Сила слабых: Женщины в истории России (XI - XIX вв.) М., 1989.
20. Крылова Ю. П. В семейном кругу: королевские поучения детям в средневековой Франции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.149-160.
21. Лихачев Д. С. Русские летописи и их культурно-историческое значение. М.; Л., 1947.
22. Мерцалова М. Н. Костюм разных времен и народов. Т.1. М., 1993.
23. На стыке культур: женщины в славянском городе и его округе// Средневековая Европа глазами современников и историков. Книга для чтения. Часть III. Средневековый человек и его мир. Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». — М.: Интерпракс, 1994. — С. 343-364.
24. Некрасов И. С. Женский литературный тип Древней Руси. Воронеж, 1864.
25. Опитц К. Ж. Женщина в зеркале позднесредневековой агиографии // Женщина, брак, семья до начала нового времени. М., 1993.
26. Оссовска М. Рыцарь и буржуа: Исследования по истории морали. М., 1987.
27. Пастуро М. Куртуазная любовь и эмоциональная сфера // Пастуро М. Повседневная жизнь Франции и Англии во времена рыцарей Круглого стола. – М.: Молодая гвардия, 2001. – Режим доступу: http://montsegur.olmer.ru/archiev/round_table.pdf
28. Пушкарева Н. Л. Женщины Древней Руси. М., 1989.
29. Пушкарева Н. Л. Русская женщина в семье и обществе X - XX века: Этапы истории//Этнографическое обозрение. М., 1994. № 5.
30. Ревякина Н. В. Гуманистическое воспитание в Италии XI - XV веков. Иваново, 1993.
31. Рябова Т. Б. Идеал женщины-правительницы дома в позднее средневековье // Женщина и российское общество: научно-исторический аспект: Сб. ст. Иваново, 1995.
32. Рябова Т. Б. Материнская и отцовская любовь в русской средневековой традиции // Женщина в российском обществе. 1995. № 1.
33. Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — 145 с.
34. Шишмарев В. Ф. К истории любовных теорий романского средневековья // Шишмарев В. Ф. Французская литература. Избранные статьи. М.; Л., 1965.
35. Шпилевский С. М. Семейные власти у древних славян и германцев. Казань, 1869.

С е м і н а р 4

Тема 4. *Жінка в культурі епохи Відродження і Просвітництва.*

(1 год.)

Питання до обговорення:

1. Жінка і гуманізм. Жінки-меценатки. Ізабелла д'Есте, Катерина Сфорца. Творчість жінок-гуманісток. Ізотта Ногарола, Лаура Черета і ін. Розвиток жіночої самосвідомості: проблема зародження фемінізму. Христина Пізанська.
2. Жінка у колі родини і повсякденних клопотів. Жіночий епістолярій («Листи» мадам де Севіньє).

3. Еволюція ідеалу жіночої краси в добу Відродження. Тіло, зовнішність, сексуальність. Образ гарної жінки: тілесна краса, естетичний ефект, зачарована краса.
4. Виховні й освітні стратегії Відродження. Освіта дівчат: змістовий і практичний компоненти.
5. Жінка у візії філософського дискурсу XVIII ст.: природня від народження роль, громадянка, доцільна освіта. Літературний дискурс доби Просвітництва про жінку: жінка-першопричина, жінка, яку напучують, жінка, про яку мріють.

Джерела:

1. Изотта Ногарола. Трактат о равном или неравном грехе Адама и Евы // Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — С. 113-123.
2. Кассандра Феделе. Речь в похвалу свободных искусств // Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — С. 123-126.
3. Лаура Черета. Письмо Луцилии Вернакуле. Против женщин, порочащих ученых женщин// Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — С. 127-129.
4. Лаура Черета. Письмо Бибуло Семпронию. В защиту свободного образования для женщин // Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — С. 129-133.
5. Мадам де Севинье. Письма господину де Помпонну о процессе Фуке [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.rulit.me/books/pisma-gospodinu-de-pomponnu-o-processe-fuke-read-244394-1.html>

Рекомендована література:

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. III. Парадоксы эпохи Возрождения и Просвещения. — СПб.: Алетейя, 2008. — 560 с.
2. Буркхардт Я. Культура Италии в эпоху Возрождения: В 2 т. СПб., 1904 - 1906.
3. Воронцова А. Ю. Английская семья XIV-XV вв. по частнопроводным, эпистолярным и литературным источникам: автореф. дисс. канд. истор. наук. — М., 2005. — 19 с.
4. Зайцева Т. М. Королева Клод и герцогиня Сабина: к вопросу о гендерной идентичности европейской правящей элиты в эпоху ранней модернизации // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 226-240.
5. Кузьмина М. В. «Добрый мир» в семейных отношениях во Франции по трактату конца XIV в. “Le menager de Paris” // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 59-67.
6. Монье Ф. Опыт литературной истории Италии XV века. СПб., 1904.
7. Опарина Т. А. Брак и свобода веры: зависимость религиозного выбора британок в России первой половины XVII в. от их семейного статуса // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 81-117.
8. Петрова М. С. История частной жизни: Эйнхард и Имма // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.24-31.
9. Ревякина Н. В. Проблемы человека в итальянском гуманизме второй половины XIV - первой половины XV веков. М., 1977.
10. Рябова Т. Б. Женщина в итальянском гуманизме XV века. Автореф. ... канд. ист. наук. Н Новгород, 1994.
11. Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — 145 с.

12. Серегина А. Ю. Предсмертное письмо сэра Уолтера Рэли жене, Элизабет Трокмортон // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 68-80.
13. Суприянович А. Г. Гендерный конфликт в семье Марджери Кемп // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.50-58.
14. Чернова Л. Н. Лондонский олддермен XIV века и его супруга: Джон и Джоан Пайел // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.32-49.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Жінка в умовах модерних трансформацій і викликів постмодернізму

Лекція 5

Тема 5: Жіночий тип модерну:
формування образу нової європейської жінки
кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя.
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Трансформації характеристик жіночності: архетипи мадона, спокусниця, муза.
2. Соціальне визначення: нові форми краси і зовнішній вигляд.
3. Патріархальний шлюб: ознаки респектабельного подружнього життя. Криза патріархатної сім'ї.
4. Нові образи жіночності у романтизмі і творах Ж. Санд.

Основні поняття теми: ампір; бідермейсер; белетристика, емансипація; суфражистки.

Лекція 6

Тема 6: Жіночий тип модерну: формування образу
нової європейської жінки
кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті
(4 год.)

Логіка викладу:

1. Жіноча емансипація XIX ст.: непростий шлях реалізації.
2. Становлення вищої жіночої освіти в Європі (друга половина XIX – початок XX ст.).
3. Працююча жінка: можливості реалізації і спектр доступних професій.
4. Жінки у XX ст.: творчість і репрезентації. Жінка в культурному процесі на моделі Франції.

Основні поняття теми: гімназистка, інститутка, жіночий рух, курсистка, нігілістка, «нова жінка», рівноправки, філантропки.

Лекція 7

Тема 7: Трансформації жіночності: культура тіла, зовнішність і етос
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Жіноча тілесність: теоретичні підходи і перспективи дослідження.
2. Жінка в масовій культурі: двоїстість образу.
3. Модель радянської жінки: реалії свободи і рівності.

Основні поняття теми: арт-деко, вирободяг, Конструктивізм; Колгоспниця; Непманська мода, пролетарська мода, революціонерка, робітниця; спецодяг.

С е м і н а р 4

Тема 5. *Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя.*
(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Шлюбні стратегії родини. Обрання чоловіка. Патріархальний шлюб. Шлюб за угодою. Шлюб за коханням. Розлучення. Стара діва. Удова. (Жіночі долі. Луїза Астон. Лілі Браун. Жорж Санд.). Образи сімейного життя російський консерваторів початку XIX ст.
2. Материнство як кульмінація реалізації жінки в європейській культурі XIX ст. Ідеал жінки-матері: королева Вікторія, Луїза Пруська, імператриця Олександра Федорівна (дружина Миколи I). Узагальнений образ ідеальної матері. Матері-одиночки. Матері і держава.
3. Дім, сім'я, рідня в житті жінки. Сім'я – це жіноча робота. Жінка і традиційна дворянська культура. Роль домогосподарки у представників середнього класу (на моделі англійської і німецької літератури). Епістолярна культура як форма комунікації і репрезентації жінок.
4. Жіноче дозвілля: усталені форми самовияву, вектори інтересів. Бал у житті аристократки. Розширення простору: міграції і подорожі.
5. Регулювання питань статевої моралі. Сексуальність і репутація жінки. Право на жіночу сексуальність. Небезпечна сексуальність: проституція, одностатева прихильність. Жінки-одиначки. Європейська модель. Міські полюси. Промислові монастирі. Одинокість – це життя серед чужих.

Джерела:

- Руссо Ж.-Ж. Еміль, или о воспитании [Електронний ресурс]. — Режим доступу http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/galag/12.php
- Белова А.В. Письма А.М.Коллонтай и традиции "женского письма" в русской дворянской культуре [Електронний ресурс]. — Режим доступу: tvergengerstudies.ru/data/.../co01it13.rtf
- Шегель Ф. Люцинда // Избранная проза немецких романтиков: в двух томах. — М., 1979. — Т.1. — С. 117-204.
- Джейн Остин. Гордість й упередження. — Режим доступу: <http://www.e-reading.club/book.php?book=1025979>
- Кей Э. Век ребенка / Э. Кей; пер. Е.К. — М.: В.М. Саблин, 1905. — 314 с.
- Dora d'Istria. Les Femmes en Orient: In 2 vols. — Zurich, 1859-1860. — Vol. II (La Russie). — P. 107-109.
- Толстой Л.Н. Анна Каренина: Роман в 8 ч. / Авт. вступ. ст. Н. Крутикова. — К.: Дніпро, 1989. — 683с.
- Цебрикова М.К. Предисловие к книге Джона Стюарта Милля "Подчиненность женщины"[Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
- Вулф В. Жінки та розповідна література // Незалежний культурологічний часопис «І». — 2000.— № 17. — С. 78-86.
- Вулф В. Власний простір / Переклав Ярослав Чердаклі. — Київ: Альтернативи, 1999. — 111 с.
- Твори Шарлотти Бронте, Емілії Бронте та Джордж Еліот.

Візуальні джерела:

Картины Мари Кассатт «Купання» (1891-1892), Густав Клімт «Юдиф» (1901), Ежен Делакруа «Свобода, яка веде народ» (1830).

Рекомендована література:

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. —536 с.
2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
3. Веремченко В. А. Взаимоотношения родителей и детей в дворянских семьях России (вторая половина XIX — начало XX в.): этапы эволюции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 184-211.
4. Голикова С. В. Семья и... ясли. Страница предыстории // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.319-339.
5. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. — 2008. — № 9–10. — С. 156-162. — Режим доступа: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
6. Егерова Т.А. «Вдохновенная чистой любовью, ты мой ангел-покровитель, главный по Боге» // Социальная история: Ежегодник. — 2011. — С. 25-47.
7. Лабутина Т. Л. «Несостоявшийся брак». Матримониальные прожекты русских царей в XVI–XVII веках // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.266-281.
8. Мартианова И.Ю. «Чужие дети»: из истории жизни дореволюционного дворянства// Социальная история: Ежегодник. — М., 2011. — С. 49-76.
9. Морозова О. М. Ульяновы. Семья донских казаков за сто лет // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 298-318.
10. Репина Л. П. История брака и семьи в гендерной перспективе // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 5-22.
11. русские консерваторы начала XIX века в личной жизни. // Социальная история: Ежегодник. — М., 2011. — С.25- 47.
12. Стогова А. В. Друг семьи: круги общения супругов во Франции XVII века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 241-265.
13. Эконен К. Творец, субъект, женщина: стратегии женского письма в русском символизме / К. Эконен. — М.: НЛЮ, 2011. — 400 с.
14. Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women's Movement 1855–1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.
15. Evans R.J. The Feminists. Women's Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840–1920. N.Y.,1977.
16. Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
17. Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
18. Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
19. Engel B.A. Women in Russia, 1700–2000. Cambridge, 2004.
20. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian's Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

С е м і н а р 5

Тема 6. *Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті.*

(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Експорт ідеї дому. Значущість материнського начала для соціальних трансформацій у суспільстві. Материнство і дитинство як цілі жіночої благодійності. Філантропічні організації.
2. Робота задля прожиття в XIX ст. Економіка домогосподарства. Розподіл праці на чоловічу і жіночу. Самосвідомість працюючих жінок. Нові жіночі професії. Жінки-льотчиці.
3. Громадянки без громадянських прав: участь жінок у революційних рухах. Доньки свободи і громадянки революції. (Велика французька революція, революції 1917 р., Листопадова революція в Німеччині). Боротьба за право на вищу освіту. Досягнення загального виборчого права.
4. Жінка і суспільні потрясіння XX ст. Перша світова війна: освоєння жінками нових соціальних ролей. Соціальні експерименти тоталітаризму і жінка. Становище жінки в СРСР. Інтерпретації жіночої сутності фашистськими режимами. Політики Б. Мусоліні щодо італійських жінок. Гендерна політика націонал-соціалізму. Лєні Рифеншталь і кіномистецтво III рейха. Друга світова війна: жінка в чоловічому просторі. Щоденник Анни Франк.
5. Емансипація під контролем: освіта і праця жінки в XX ст. Жіноча зайнятість: робота чи родина? Працююча мати чи домогосподарка. Материнство і державна політика. Новий режим материнства.

Джерела:

1. Чернышевский Н.Г. Что делать? Из рассказов о новых людях. – М.: Правда, 1980. – 527 с.
2. Толстой Л.Н. Анна Каренина: Роман в 8 ч. / Авт. вступ. ст. Н. Крутикова. – К.: Дніпро, 1989. – 683с.
3. Ковалевская С.В. Воспоминания и письма. – М.: Изд-во АН СССР, 1951. – 573 с.
4. Дьяконова Е.А. Дневник русской женщины. – М.: Из-ский дом Международного ун-та в Москве, 2006. – 672 с. – (Серия «Зерно вечности»).
5. Вишневская М. Дневник Харьковской гимназистки. – Харьков: Харьковский частный музей городской усадьбы, 2007. – 158 с.
6. Суровцова Н. Спогади. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. – 432 с.
7. Русова С. Мемуари. Щоденник. – К.: Поліграф-книга, 2004. – 544 с.
8. Авилова Л.А. Рассказы. Воспоминания. – М.: Советская Россия, 1984. – 336 с.
9. Андреева-Бальмонт Е.А. Воспоминания / Подг. текста, предисловие Л.Ю. Шульман; Примеч. А.Л. Паниной и Л.Ю. Шульман. – М.: Изд-во имени Сабашниковых, 1997. – 560 с. – (Записки Прошлого). – Режим доступу: <http://www.a-z.ru/women/texts/balmonr.htm>
10. Анна Франк. Убежище. Дневник в письмах. 12 июня 1942 - 1 августа 1944. – Режим доступу: http://www.lib.ru/INPROZ/FRANK_A/dnevnik_anny_frank.txt

РУССКИЙ ФЕМИНИЗМ: ЗАБЫТЫЕ ТЕКСТЫ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

1. Цебрикова М.К. Предисловие к книге Джона Стюарта Милля "Подчиненность женщины"[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
2. Труды Первого Всероссийского женского съезда (10-16 декабря 1908 года, г. Санкт-Петербург) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
3. Тюрберт С. Женский вопрос и политический строй [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
4. Исполотова С. Самосознание женщины как фактор обновления общественного строя[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
5. Кальманович А. Женское движение и отношение партий к нему[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
6. Кувшинская Е. Женщина и политика[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
7. Фон Рутцен А. Законодательные предположения партии народной свободы в области равноправия [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
8. Шингарев А. О правовом положении женщины в земельных законопроектах правительства и проектах реформ местного самоуправления[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
9. Щепкина Е. Труд и здоровье крестьянки [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
10. Коллонтай А. Женщина-работница в современном обществе[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
11. Покровская М. Как женщины должны бороться с проституцией[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
12. Бландова М. О надзоре за проституцией[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
13. Бландова М. О современном положении русской женщины [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
14. Вахтина М. Брачный вопрос в настоящем и будущем [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
15. Макшеева К. Нравственная сторона русской женщины в литературе и в жизни [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
16. Янчевская М. Женщина у Вейнингера [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
17. Клирикова О. Женская культура [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
18. Шапир О. Идеалы будущего [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
19. Чехов Н.В. Петиция женщин в Государственную думу (1907 г., № 1.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
20. Женские делегации в парламентских фракциях (1907 г., № 1.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
21. Гуревич Л. Вопрос о равноправии женщины в крестьянской среде (1907 г., № 1.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
22. Щепкин Н. Участие женщин в местном самоуправлении (1907 г., № 1.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
23. Пиотровская А. Передовая статья (1907 г., № 2.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
24. Гуревич Л. Отношение к вопросу о женском избирательном праве русского общества, земств и городок (1907 г., № 2 август-сентябрь.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
25. Тыркова А.В. Изменение женской психологии за последние сто лет[Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Рекомендована література:

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 536 с.
2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epochi/>
3. Вірченко В.В. Жіночі навчальні заклади у м. Києві (1861-1920 рр.) / В.В. Вірченко В.В., А.П. Коцур. — К.-Чернівці: Книги-XXI, 2007. — 196с.
4. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: Жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20—30 рр. XX ст. // Народознавчі зошити. — Серія Історична. — 2014. — № 1 (115). — С. 29-37.
5. Драч О. Концепт «нової жінки» в інтерпретації О. Коллонтай / О. Драч, А. Шаматова // Наукові записки Тернопільського нац. педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. — Тернопіль, 2016. — Вип. 1. — Ч. 3. — С. 22-26. — Режим доступу: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/hystory/2016_1_3.pdf
6. Драч О.О. Вища жіноча освіта в Російській імперії другої половини XIX — початку XX ст. / О.О. Драч. — Черкаси: Вертикаль, 2011. — 532 с.
7. Ермаков А. М. Нацистское воспитание в женских трудовых лагерях // Социальная история: Ежегодник. — М., 2011. — С. 326-356.
8. Макеев С. Красные девицы, белые девицы // Совершенно секретно. — 2008. — Вып. 224. — № 1. — С. 34-36.
9. Пиетров-Эннкер Б. «Новые люди» России: Развитие женского движения от истоков до Октябрьской революции / Пер. с нем. Ю.П. Шаттона; Под ред. М.П. Мохначевой. — М.:РГГУ, 2005. — 444 с.
10. Поршаков А. «Пусть женщины летают!». — Режим доступу: <http://proshakov.livejournal.com/298536.html>
11. Репина Л.П. От «домашних дел» к «делам государства»: гендер и власть в историческом контексте / Л.П. Репина // Гендер и власть в историческом контексте / Диалог со временем 19 (2007). С. 5-27. — Режим доступу: <http://roii.ru/dialogue/19.pdf>
12. Розділ 5.5. Радянська жінка: трансформації гендерної ідентичності // Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник для шкіл. — Режим доступу: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1334232211>
13. Сенявская Е.С. Женщины освобожденной Европы глазами советских солдат и офицеров
14. (1944-1945 гг.) // Электронный научный журнал «Социальная история». 2013. Выпуск 2 (2). — С. 53-62.
15. Солодянкина О. Ю. Московская гувернантка К. Клермонт — падчерица У. Годвина // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.282-297. Кобченко К.А. «Жіночий університет Святої Ольги»: історія Київських вищих жіночих курсів / К.А. Кобченко. — К.: «МП Леся», 2007. — 271 с.
16. Текуева М.А. «Решение» женского вопроса в Кабардино-Балкарии в 1917-1941 гг. // Социальная история: Ежегодник. — 2008. — СПб.:Алетейя, 2009. — С. 303-329
17. Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women's Movement 1855-1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.
18. Evans R.J. The Feminists. Women's Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840-1920. N.Y.,1977.
19. Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
20. Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
21. Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
22. Engel B.A. Women in Russia, 1700-2000. Cambridge, 2004.
23. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian's Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.

Семінар 6

Тема 7. Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну і постмодерну.

(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Жіночість як питання зовнішнього вигляду. Секс і сексуальність Нового часу. Вікторіанська епоха: пуританство і сексуальна стриманість. Образ антигероїні в літературі (Анна Кареніна, Емма Боварі). Урбанізація і трансформації сексуальності. Дискусії щодо сексуальної поведінки в шлюбі. Праці Елен Кей.
2. Гендерні аспекти моди: емансипація другої половини XIX ст. і трансформації жіночого костюму.
3. Новий жіночий етос: від тендітної панночки до курсистки і працюючої жінки. Світська модель жіночої світи. Образ витонченої інтелектуалки (Зінаїда Гіпіус, Анна Ахматова, Теффі). «Нова жінка» в інтерпретації О. Коллонтай.
4. Перша світова війна і її вплив на стиль життя і костюм жінки.
5. Сучасна жінка: узагальнені національні втілення. Американський стиль 1920-х рр. Жіночі типи Англії і Франції: від матері до «вільної дівчини». Образ радянської жінки.
6. XX століття і жіноча мода: від дівчини Гібсона до стиля «унісекс». «Золоті двадцяті» Новий жіночий образ. Коко Шанель. Мода в СРСР. Конструктивісти і вирободяг. Н.П. Ламанова і нова радянська мода. Скульптор Віра Мухіна і бачення жінки. Часопис «Мистецтво одягатися». Модні тенденції 1930-х років. Ельза Скіапареллі. Крістіан Діор і висока мода: новий погляд. Досконала жіночість: образ Мерілін Монро. Суперміні 1960-1970-х рр. Панування стилю «унісекс» у 1980—2000-х роках.
7. Сімона де Бовуар і її вплив на жіночу самосвідомість. Праця «Друга стаття». 1960 — 1970-ті роки: вплив фемінізму.

Джерела

РУССКИЙ ФЕМИНИЗМ: ЗАБЫТЫЕ ТЕКСТЫ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Цебрикова М.К. Предисловие к книге Джона Стюарта Милля "Подчиненность женщины"[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Труды Первого Всероссийского женского съезда (10-16 декабря 1908 года, г. Санкт-Петербург) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Тыркова А.В. Изменение женской психологии за последние сто лет[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Голсуорси Дж. Сага о Форсайтах. – М.: Аст, 2010. – 880 с. – Режим доступу: <https://www.livelib.ru/book/1000262338-saga-o-forsajtah-dzhon-golsuorsi>

Зелинг Ш. Мода. Век модельеров. 1900—1999. – М.: KONEMANN, 2000. – 457 с.

Васильев А. Красота в изгнании. – М.: Слово, 2012. – 480 с. Бовуар С. Второй пол. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Bovuar/index.php

Рекомендована література:

История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 536 с.

История женщин на Западе : в 5 т. Т. V. Становление культурной идентичности в XX столетии / Под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро; под ред. Ф. Тебо; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 624 с.

Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxy/>
Млечин Л.М. Коллонтай. — М.: Молодая гвардия, 2013. — 479 с.

Айвазова С. Симона де Бовуар: этика подлинного существования. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Bovuar/index.php

Айвазова С. Свобода и равенство советских женщин // Русские женщины в лабиринте равноправия. Очерки политической теории и истории [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Сім фільмів, які змінили уявлення про кохання [Електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://life.pravda.com.ua/culture/2017/02/10/222551/>

Обміркувати вислови:

«Ти маєш право мислити по-іншому, ніж твоя епоха, проте не вправі одягатися інакше».
Марія Ебнер-Ешенбах (австрійська письменниця)
«Якщо ти народжений без крил, то не заважай їм вирости». Коко Шанель.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Жінка у історії світової культури»

II семестр

Разом: 72 год. З них: лекції (16 год.), семінарські заняття (12 год.), , самостійна робота (40 год.), підсумковий контроль - МК (4 год.)

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Жінка в культурі традиційного суспільстві				Жінка в умовах модерних трансформацій і викликів постмодернізму			
Кількість балів за модуль	79				129			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Лекції (теми, бали)	Вступ. Методологія жіночих студій. Жінка в культурі Давнього Сходу і Ветхому Завіті	Жіночі моделі античного світу	Жінка в культурі європейського Середньовіччя.	Жінка в культурі епохи Відродження і Просвітництва.	Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя	Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті	Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну і постмодерну	
Семінарські заняття (теми, бали)	Методологія жіночих студій. Жінка в культурі Давнього Сходу і Ветхому Завіті (10)	Жіночі моделі античного світу (10)	Жінка в культурі європейського Середньовіччя, Відродження і Просвітництва (10)		Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя (10)	Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті (10)	Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну і постмодерну (10)	Жінка і політика: можливості, досягнення втрати
Самостійна робота(бали)	5	5	5	5	5	5	5	5
ІНДЗ (бали)	30							
Види поточного контролю	25				25			
Підсумковий контроль (вид, бали)	Круглий стіл за підсумками опрацювання першоджерел 20							

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

II семестр

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Жінка в культурі традиційного суспільстві			
Вступ. Методологія жіночих студій. Жінка в культурі Давнього Сходу і Ветхому Завіті (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	I
Жіночі моделі античного світу (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	II
Жінка в культурі європейського Середньовіччя (4 год.)		5	III
Жінка в культурі епохи Відродження і Просвітництва (4 год.)		5	IV
Змістовий модуль II.			
Жінка в умовах модерних трансформацій і викликів постмодернізму			
Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: приватне життя (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	V
Жіночий тип модерну: формування образу нової європейської жінки кінець XVIII – початок XX ст.: участь у суспільному житті (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VI
Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну і постмодерну (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VII
Жінка і політика: можливості, досягнення і втрати (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VII
<i>Разом: -- 40 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

*Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю*

**II семестр
(бакалаврат)**

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Разом за семестр
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	
1	Відвідування лекцій 16 год.	1	2	2	4	4	6
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять 12 год.	1	4	4	4	4	8
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання) 4 год.	5	4	20	4	20	40
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія) 10 год.	10	3	30	3	30	60
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30					30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	20			1	20	20
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	50
8	Творча робота (в т.ч. есе)	20					20
10	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			79		129	208
11	Макс. підсумкова модульна оцінка (ряд.10-12)			25		25	
12	Фактична кількість балів студента за ЗМ (приклад)			46		79	
13	Макс. підсумкова семестр. мод. оцінка II сем. ПМК	100					
	Коефіцієнт: 100:208	0,48					

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі критерії:

1. 9-10 балів, якщо студент виявив повні і глибокі знання матеріалу, обґрунтував творче завдання, критично проаналізував усі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя та самостійно осмислив і сформував власні уявлення про етапи їх формування; розуміє чіткі визначення понять; вміє сформулювати висновки і узагальнення, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
2. 7-8 бали, якщо студент виявив недостатньо повні і глибокі знання матеріалу, не обґрунтував творче завдання, критично проаналізував лише окремі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя; розуміє визначення понять; вміє сформулювати висновки і узагальнення, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
3. 4-6 бали, якщо студент виявив достатні знання матеріалу, не обґрунтував творче завдання, критично проаналізував лише окремі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя; розуміє визначення деяких понять; вміє сформулювати загальні висновки, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
4. 1-3 бали, якщо студент не виявив достатнього рівня знання матеріалу, більшість теоретичних питань не розкриті, абсолютно не розуміє визначення необхідних понять; у відповідях допущені грубі помилки; відсутність навіть орієнтації у предметі вивченої дисципліни.

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Ілюстративні матеріали:
  - Репрезентації жінок у цивілізаційному вимірі, культурі та науці;
  - Портрети відомих жінок від давнини до сучасності.
  - Зображення основних праць жінок – представниць літературної, художньої і наукової творчості.
  - Типові форми організації наукового простору (меблів, зразків побутових предметів, зразків одягу представників різних соціальних верств), що використовувалися на різних етапах розвитку цивілізацій
- Набір схем та таблиць, що відображають еволюцію жіночої моди і краси.
- Набір мап, що відображають розширення кордонів держав і цивілізацій у всесвітньому вимірі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. – Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. – 250 с.
2. История женщин на Западе : в 5 т. Т. I : От древних богинь до христианских святых / под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро ; под ред. П. Шмитт Пантель ; пер. с англ. ; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб. : Алетейя, 2005. — 600 с.
3. История женщин на Западе : в 5 т. Т. II : Молчание Средних веков / под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро ; под ред. К. Клапиш-Зубер; пер. с фр. под ред. Р. Л. Гимадеева ; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб. : Алетейя, 2009. — 512 с.
4. История женщин на Западе : в 5 т. Т. III. Парадоксы эпохи Возрождения и Просвещения. — СПб.: Алетейя, 2008. — 560 с.
5. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. —536 с.
6. История женщин на Западе : в 5 т. Т. V. Становление культурной идентичности в XX столетии / Под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро; под ред. Ф. Тебо; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 624 с.
7. История и память: историческая культура Европы до начала Нового времени / под редакцией Л. П. Репиной. — М.: Круг, 2006. — 768 с.
8. Репина Л. П. Гендерная история: итоги и перспективы // Репина Л.П. Историческая наука на рубеже XX-XXI вв.: социальные теории и историографическая практика — М.: Кругъ, 2011. — С. 503-546
9. Репина Л.П. Женщины и мужчины в истории: Новая картина европейского прошлого. Очерки. Хрестоматия / Л.П. Репина. — М.: РОССПЭН, 2002. — 352 с. – Режим доступу: http://krotov.info/libr_min/17_r/ep/ina_00.htm;
10. Словарь гендерных терминов / Под ред. А. А. Денисовой. — М., 2002.
11. Яковенко Н. Вступ до історії / Яковенко Н. – К., 2007. – 376 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
2. Аверинцев С. Поэзия Хильдегарды Бингенской (1098—1179). Стихи: «Гимн о святом Духе», «Гимн святой деве Марии», «Секвенция о святом Руперте», «Секвенция об одиннадцати тысячах дев», «Секвенция о святом Максимине», «Песнопение хора девственниц» // Памятники средневековой латинской литературы X—XII веков. М., 1972
3. Андросова-Байда Д. Феномен жінки-історика 1920-х: механізми творення нової ідентичності / Д. Андросова-Байда // Історіографічні дослідження в Україні: Зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 19. — С. 23-41.
4. А.М. Колонтай: от сферы приватной в Российской империи к пространству публичного в советсткой России (12 ноября 1917 года – 11 марта 1918 года / О.М. Долидович, Т.А. Катцина // Журнал исследований социальной политики. – Т. 9. - № 2. – С. 255-276.
5. Арьес Ф. Ребенок и семейная жизнь при Старом порядке. Екатеринбург, 1999 (2-е фр. Изд.— 1973).
6. Бёрк П. Антропология итальянского Возрождения // Одиссей. Человек в истории. 1993. М, 1994.
7. Богачевська-Хом'як М. Націоналізм і фемінізм: провідні ідеології чи інструменти для з'ясування проблем? // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. – Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. – С. 166-181.
8. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки в громадському житті України, 1884–1939 / М. Богачевська-Хом'як. – К.: Либідь, 1995. – 424 с.
9. Бок Г. История, история женщин, история полов / Г. Бок // Thesis. — 1994. — Вып. 6. – С. 170-200.
10. Буркхард Я. Век Константина Великого / Я. Буркхардт. – М., 2003. – 367 с.

11. Буркхардт Я. Культура Италии в эпоху Возрождения: Опыт исследования / Я. Буркхардт / пер. с нем. – М., Интрада, 1996. – 543 с.
12. Буряк Л. Життя на маргінесах або образ шинкарки в українській історіографічній спадщині (кінець XIX – поч. XX ст.) / Л. Буряк // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Зб. наук. праць: у 2-х ч. – К. : НАН України. Інститут історії України, 2005. – Число 12. – Ч. 2 – С. 182–196.
13. Буряк Л. Жінка в контексті політичної історії: історіографічний дискурс другої половини XIX – першої третини XX ст. // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2010. – № 2 (54). – С. 82–90 та ін.
14. Буряк Л. Жінка в контексті творення нового національно-культурного та інтелектуального середовища: студії першої третини XX ст. // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – 2010. – № 2. – С. 121–126
15. Буряк Л. Жіноча освіта в Україні в контексті урбанізації // Пам'ять століть. – 2006. – № 2 (березень-квітень). – С. 53–62
16. Буряк Л. Жіноче оточення Б. Хмельницького в оцінках українських істориків (друга половина XIX – перша третина XX ст.) // Гілея. Зб. наук. праць. – 2008. – Вип. 17. – С. 132–140
17. Буряк Л. Жіночий образ в українській історіографічній традиції на рубежі XIX – XX століть: етнографічно-етнологічний вимір // Сумська старовина. – 2010. – № XXX. – С. 164–176
18. Буряк Л. Жіночі портрети Данила Мордовця в контексті історіографічного аналізу / Л. Буряк // Історіографічні дослідження в Україні. – К., 2004. – Вип. 14. – С. 210–225
19. Буряк Л. Історико-фемінологічні студії в системі Української Академії наук / Л. Буряк // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвід. зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. 10. – С. 24–45
20. Буряк Л. Історико-фемінологічні студії в системі Української Академії наук // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвід. зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. 10. – С. 24–45
21. Буряк Л. Історична фемінологія у науковій спадщині Олександра Лазаревського // Рукописна та книжкова спадщина України (Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів). Зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. 13. – С. 241–260.
22. Буряк Л. Материнський образ в українському історичному наративі: ідеї, автори, конструкції (кінець XIX – перша третина XX століття) // Університет. – 2009. – № 5 (31). – С. 13–29
23. Буряк Л. Правовий статус жінки як об'єкт дослідження в українській історіографії другої половини XIX ст. / Л. Буряк // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 190–211.
24. Буряк Л. Правовий статус жінки як об'єкт дослідження в українській історіографії другої половини XIX ст. // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 190–211;
25. Васильев А. Красота в изгнании. – М.: Слово, 2012. – 480 с.
26. Веремченко В. А. Взаимоотношения родителей и детей в дворянских семьях России (вторая половина XIX — начало XX в.): этапы эволюции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 184-211.
27. Веремченко В.А. Дворянская семья и государственная политика России (вторая половина XIX — начало XX в.) / В.А. Веремченко. — СПб.: Европейский дом, 2009. — 684 с.
28. Веремченко В.А. Женщины в русских университетах (вторая половина XIX — начало XX вв.) — С.Пб.: Изд-во Высшей Административной школы, 2004. — 149 с.
29. Воробець К. Спокусниця чи цнотлива? Непевне статеве становище жінок
30. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — 250 с.
31. Герштейн А. Б. Правитель как «скорбящий отец»: символика плача Фридриха II // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.161-183.
32. Гинзбург К. Образ шабаша ведьм и его истоки // Одиссей. Человек в истории. 1990. М., 1990.
33. Гинзбург К. Сыр и черви: Картина мира одного мельника, жившего в XVI в. М., 2000.
34. Гобсбаум Е. Нова жінка // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С.74-96.
35. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20–30 рр. XX ст. / Р. Голик // Народознавчі зошити. Серія історична. — 2014. — № 1 (115). — С. 29-37.

36. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: Жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20–30 рр. ХХ ст. // Народознавчі зошити. – Серія Історична. – 2014. – № 1 (115). – С. 29-37.
37. Голикова С. В. Семья и... ясли. Страница предыстории // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С.319-339.
38. Грушевська К. Про дослідження статевих громад в первіснім суспільстві / К. Грушевська // Первісне громадянство та його пережитки на Україні. – 1929. – Вип.1. – С.24-33.
39. Денисова Л. Н. Брак и семья в российской деревне второй половины ХХ века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 118-148.
40. Диса К. Історія сексуальності ранньомодерної доби: уявлення і дискусії на зламі ХХ і ХХІ століть / К. Диса // Соціум. Альманах соціальної історії. – 2010. Вип. 9. – С. 392–401.
41. Долидович О.М. Становление системы социального обеспечения под руководством
42. Драч О. О. Жіноча освіченість і виховання середньовічної Європи: міркування сучасників / О.О. Драч // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Черкаси, 2016. – Вип. № 3-4. – С. 46-52. – Режим доступу: web-сайт: <http://history-ejournal.cdu.edu.ua>.
43. Драч О. Практика гендерних студій у США: рецепція досвіду українськими дослідниками / О. Драч // Четверть століття українсько-американської дружби: досвід гідний майбутнього: зб. матеріалів III американознавчої мультидисциплінарної конференції (м. Львів, 12-13.04.2016) / упоряд. Калитчак Р.Г., Зазуляк З.М. – Л.: 2016. – С. 306-317. – Режим доступу: <http://international.lnu.edu.ua/us-conference-2016/>
44. Драч О.О. Вища жіноча освіта в Російській імперії другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: монографія / О.О. Драч; наук. ред. проф. В.В.Калініченко; Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Вертикаль, 2011. – 532 с.
45. Дюби Ж. Европа в Средние века. Смоленск, 1994
46. Дюби Ж. О том, как писалась История женщин / Ж. Дюби, М. Перро // История женщин на Западе: в 5 т. Т. II: Молчание Средних веков / Под общ. ред. Ж. Дюби, М. Перро; пер. с англ.; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. – СПб.: Алетейя, 2009. – С. 9-11.
47. Женщина, брак, семья до начала нового времени: Демографические и социокультурные аспекты / под ред. Ю. Бессмертного. – М.: Наука, 1993. – 154 с.
48. Женщина, семья, гендер в Античности: избранная российская библиография (1992-2007) // Адам и Ева. Альманах гендерной истории / под ред. Л.П. Репиной. – М.: ИВИ РАН, 2007. – № 14. – С. 235-243.
49. Жіночі студії в Україні: жінки в історії та сьогодні / За заг. ред. Л.О. Смоляр. – О.: Астропринт, 1999. – 440 с.
50. Зайцева Т. М. Королева Клод и герцогиня Сабина: к вопросу о гендерной идентичности европейской правящей элиты в эпоху ранней модернизации // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 226-240.
51. Зелинг Ш. Мода. Век модельеров. 1900–1999. – М.: KONEMANN, 2000. – 457 с.
52. Земон Дэвис Н. Дамы на обочине. Три женских портрета XVII века/ Н. Земон Дэвис. – М.: Новое литературное обозрение, 1999. – 400 с.
53. Земон Дэвис Н. Возвращение Мартена Герра / Н. Земон Дэвис. – М.: Прогресс, 1990. – 208 с.
54. Земон Дэвис Н. Обряды насилия / Н. Земон Дэвис // История и антропология. Междисциплинарные исследования на рубеже ХХ-ХХІ веков. – СПб.: Алетейя, 2006. – С. 111-162.
55. Кайзер Д.Н. Возраст при браке и разница в возрасте супругов в городах России в начале XVIII в. // Сословия и государственная власть в России. XV - середина XIX вв. В 2-х ч. Ч.2. М., 1994. С.225-237.
56. Келлі Дж. Чи існував Ренесанс для жінок? // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. – Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. – С. 46-61.
57. Кириллова Е. Н. Влияние регламентации на семейное положение и благосостояние ремесленников // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 212-225.
58. Кісь О. Бунтівна наука: феміністська парадигма в культурній та соціальній антропології (західних досвід) / О. Кісь // Сучасність. – 2008. – № 10 – С. 43-51.

59. Кісь О.Р. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень: становлення феміністської методології / О.Р. Кісь // Український історичний журнал. — 2012. — № 2. — С. 159-172.
60. Клапиш-Зубер К. Появление женщин / К. Клапиш-Зубер // История женщин на Западе: в 5 т. Т. II: Молчание Средних веков / Под общ. ред. Ж. Дюби, М. Перро; пер. с англ.; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2009. — С. 11-21.
61. Козьякова М.И. История. Культура. Повседневность. Западная Европа: от античности до 20 века. — М.: Весь Мир, 2002. — 360 с.
62. Козьякова М.И. История. Культура. Повседневность. Западная Европа: от античности до 20 века / М.И. Козьякова. — М., 2002. — 360 с.
63. Крылова Ю. П. В семейном кругу: королевские поучения детям в средневековой Франции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.149-160.
64. Кузьмина М. В. «Добрый мир» в семейных отношениях во Франции по трактату конца XIV в. “Le menagier de Paris” // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 59-67.
65. Лабутина Т. Л. «Несостоявшийся брак». Матримониальные прожекты русских царей в XVI–XVII веках // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.266-281.
66. Ласлетт П. Семья и домохозяйство: исторический подход // Брачность, рождаемость, семья за три века. Сборник статей / Под ред. А.Г. Вишневого и И.С. Кона. Москва, 1979. С.132-157. (перевод осуществлен с франкоязычной публикации: Laslett P. La famille et le menage: approches historiques // Annales: Economies. Societes. Civilisations. No.4-5 (July - October 1972).
67. Ле Гофф Ж. Другое Средневековье: Время, труд и культура Запада. Екатеринбург, 2000.
68. Ле Гофф Ж. Средневековый мир воображаемого. М., 2001.
69. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. М., 1992.
70. Лотман Ю. М. Беседы о русской культуре. Быт и традиции русского дворянства. — М., 1994.
71. Лотман Ю. М. Избранные статьи в 3-х т. — Таллинн, 1992. — Т.1.
72. Лотман Ю. М. Роман А.С. Пушкина «Евгений Онегин» // Пушкин. — СПб, 1995. — С.490-541.
73. Лотман Ю.М. Декабрист в повседневной жизни // Избранные статьи. Таллинн, 1992. — Т.1. — С. 296 – 336.
74. Мадам де Севинье. Письма господину де Помпонну о процессе Фуке [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.rulit.me/books/pisma-gospodinu-de-pomponnu-o-processe-fuke-read-244394-1.html>
75. Макеев С. [Красные девицы, белые девицы](#) // Совершенно секретно. — 2008. — Вып. 224. — № 1. — С. 34-36.
76. Мандру Р. Франция раннего Нового времени, 1500–1640: Эссе по исторической психологии /Пер. с фр. Андрея Лазарева. — М.: Издательский дом «Территория будущего», 2010. (Серия «Университетская библиотека Александра Погорельского»). — 328 с.
77. Млечин Л.М. Коллонтай. — М.: Молодая гвардия, 2013. — 479 с.
78. Морган Д. Вивчаючи чоловіків у патріархальному суспільстві // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 151-165.
79. Морозова О. М. Ульяновы. Семья донских казаков за сто лет // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 298-318.
80. Нейджел Дж. Маскулініть і націоналізм: гендер і сексуальність у творенні націй // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 182-204.
81. Опарина Т. А. Брак и свобода веры: зависимость религиозного выбора британок в России первой половины XVII в. от их семейного статуса // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 81-117.
82. Ортнер Ш. Чи співвідноситься жіноче з чоловічим як природа з культурою? // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 134-150.
83. Петрова М. С. История частной жизни: Эйнхард и Имма // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.24-31.

84. Пушкарёва Н.Л. Гендерная теория и историческое знание / Н.Л. Пушкарёва. — СПб.: Алетей, 2007. — 497 с.
85. Пушкарёва Н.Л. Гендерная теория и историческое знание. — СПб., 2008.
86. Пушкарёва Н.Л. Женщины Древней Руси. — М., 1989.
87. Пушкарёва Н.Л. Складывание научного направления «Женская и гендерная история России» и перспективы единого поискового ресурса / Н.Л. Пушкарёва, А. В. Малашкин // Социальная история. — 2013. Выпуск 1 (1). — С. 14-21.
88. Пушкарёва Н.Л. Устная история и гендерная история: сближение и перспективы развития / Н.Л. Пушкарёва // Общественные науки и современность. — 2012. — № 1. — С. 168-176.
89. Пушкарёва Н. Від «Жіночих студій» до «Гендерних досліджень», від історичної фемінології до гендерної історії // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 15-45.
90. Пушкарёва Н. Від «Жіночих студій» до «Гендерних досліджень», від історичної фемінології до гендерної історії / Н. Пушкарёва // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 15-45.
91. Рейнхарц Ш. Феминистская устная история // Воспоминания женщин: устные истории переходного периода. Теория и практика. Сб. статей. Бишкек, 2001.
92. Репина Л. П. Гендерная история: проблемы и методы исследования / Л. П. Репина // Новая и новейшая история. — №6. — 1997. — С. 41 — 58.
93. Репина Л. П. История брака и семьи в гендерной перспективе // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 5-22.
94. Репина Л.П. От «домашних дел» к «делам государства»: гендер и власть в историческом контексте / Л.П. Репина // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2007. — Вып. 19: Гендер и власть в историческом контексте: С. 5-27. — Режим доступа: <http://roii.ru/dialogue/19.pdf>
95. Розділ 5.5. Радянська жінка: трансформації гендерної ідентичності // Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник для шкіл. — Режим доступу: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1334232211>
96. Рябова Т.Б. Женщина в истории западноевропейского Средневековья. — Иваново: Изд. Центр «Юнона», 1999. — 145 с.
97. Сенявская Е.С. Женщины освобожденной Европы глазами советских солдат и офицеров (1944-1945 гг.) // Электронный научный журнал «Социальная история». 2013. Выпуск 2 (2). — С. 53-62.
98. Серегина А. Ю. Предсмертное письмо сэра Уолтера Рэли жене, Элизабет Трокмортон // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 68-80.
99. Скотт Дж. Жіноча історія / Дж. Скотт // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 97-110.
100. Скотт Дж. Жіноча історія / Дж. Скотт // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 97-110.
101. Скотт Дж. Жіноча історія // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 97-110.
102. Скотт Дж. Роздуми про гендер і політику // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С.231-248.
103. Словарь античности / пер. с нем. — М.: Прогресс, 1989. — Режим доступа: <http://ancientrome.ru/dictio/article>
104. Смоляр Л. Минуле заради майбутнього: жіночий рух Наддніпрянської України другої половини ХІХ — початок ХХ ст.: сторінки історії / Л. Смоляр. — О.: Астропринт, 1998. — 408 с.
105. Солодянкина О. Ю. Московская гувернантка К. Клермонт — падчерица У. Годвина // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.282-297.
106. Стогова А. В. Друг семьи: круги общения супругов во Франции XVII века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С. 241-265.
107. Суприянович А. Г. Гендерный конфликт в семье Марджери Кемп // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.50-58.

108. Текуева М.А. «Решение» женского вопроса в Кабардино-Балкарии в 1917-1941 гг. // Социальная история: Ежегодник. — 2008. — СПб.:Алетейя, 2009. — С. 303-329
109. Темкина А. Динамика сценариев сексуальности в автобиографиях современных российских женщин: опыт конструктивистского исследования сексуального удовольствия // Гендерные тетради. Вып. 2. СПб., 1999.
110. у пореформеній українській селянській громаді . // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 62-73.
111. Українки в історії / За заг. ред. В. Борисенко. — К.: Либідь, 2004. — 328 с.
112. Фридланд Дж. Типы тела / Дж. Фридланд. — М., 1995. — 239 с.
113. Фуко М. История сексуальности III. Забота о себе / М. Фуко. — М., 1998. — 288 с.
114. Цимбаліст Росальдо М. Жінки, культура й суспільство: теоретичний огляд // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 111-133.
115. Чернова Л. Н. Лондонский олдермен XIV века и его супруга: Джон и Джоан Пайел // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. — С.32-49.
116. Шашина Е.Б. История женщин в США в XX веке (краткий обзор) / Е.Б. Шашина // Общественные науки и современность. — 2000. — № 4. — С. 144-150.
117. Эконен Кирсти. Творец, субъект, женщина: Стратегии женского письма в русском символизме. — М.: НЛО, 2011.
118. Ювал Девіс Н. Теоретичні міркування про Гендер і Націю // Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під ред. Л. Гентош, О. Кісь. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2003. — С. 205-230.
119. Юкина И.И. «Новая история женщин» России [Электронный ресурс] / И.И. Юкина // Библиография «История женского движения и феминизма в России. 1850-е – 1920-е годы». — Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/text/18568935/>

Електронні ресурси:

Сайт Харьковского центра гендерных исследований. — <http://www.gender.univer.kharkov.ua/kcgs.shtml>

Сайт Української асоціації дослідників жіночої історії. — Режим доступа: <http://www.womenhistory.org.ua/>

Спеціальні випуски періодичних видань, присвячені гендерним проблемам:

Гендер и власть в историческом контексте / Диалог со временем № 19 (2007) <http://roii.ru/dialogue/19.pdf>
 Брак и семья в контексте гендерной истории // Диалог со временем 23 (2008). <http://roii.ru/dialogue/23.pdf>
 Нормы и девиации в гендерной истории и историографии // Диалог со временем 31 (2010). <http://roii.ru/dialogue/31.pdf>

Відеоматеріали:

Цикл документальних фільмів «Сходження жінки» (автор Аманда Фомен, Великобританія, 2015р.). —

Режим доступа: <http://docfilm.koma.tv/#content/3283>

Список серій:

01. Цивілізація / Civilisation

Розповідь про перші в світі закони, які регулювали статус жінок, і знайомство з великими жінками, що знайшли шляхи до влади.

02. Поділ / Separation

Досліджує роль конфуціанства і питання про те, як азіатські уявлення про жіночі чесноти відбивалися на житті жінок.

03. Влада / Power

Розповідь про жінок, які використовували середньовічні інститути релігії, закону, шлюбу і освіти, щоб знайти шляхи до влади.

04. Революція / Revolution

Вивчає роль жінок у революції, яка змінила сучасний світ: від політичних повстань до репродуктивних прав.